

Vergaderjaar 2021–2022

35 875

EU-voorstel: Commissiemededeling over de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie: De strategie van Europa voor internationale samenwerking in een veranderende wereld

B

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 24 september 2021

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie inzake de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie² (hierna: mededeling).

De leden van de **PVV**-fractie hebben naar aanleiding van de mededeling een aantal vragen.

De fractieleden van de **ChristenUnie** hebben kennisgenomen van de mededeling. Zij hebben daarover ook nog enkele vragen.

Naar aanleiding hiervan is op 12 juli 2021 een brief gestuurd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Minister heeft op 22 september 2021 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Dragstra

¹ Samenstelling:

Essers (CDA), Ganzevoort (GL), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Pijlman (D66) (*ondervoorzitter*), Schalk (SGP), Klip-Martin (VVD), De Bruijn-Wezeman (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), Beukering (Fractie-Nanninga), A.J.M. van Kesteren (PVV), De Blécourt-Wouterse (VVD), Vos (PvdA), Van der Burg (VVD), Dessing (FVD), Doornhof (CDA), vac. (PvdD), Veldhoen (GL), Vendrik (GL), Van der Voort (D66), De Vries (Fractie-Otten), Nanninga (Fractie-Nanninga), Raven (OSF) Verkerk (CU) (*voorzitter*), Prast (PvdD)

² COM(2021)252; zie voor de behandeling in de Eerste Kamer dossier E210015 op www.europa-poort.nl.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Den Haag, 12 juli 2021

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie inzake de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie³ (hierna: mededeling).

De leden van de **PVV**-fractie hebben naar aanleiding van de mededeling een aantal vragen.

De fractieleden van de **ChristenUnie** hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling. Zij hebben daarover nog enkele vragen en kijken uit naar uw antwoorden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De **PVV**-fractieleden lezen in de mededeling op pagina 8 het volgende:

«De COVID-19-pandemie heeft de wereld een belangrijke les geleerd die evenzeer op klimaatverandering, de biodiversiteitscrisis [...] moet worden toegepast [...]. De door de pandemie veroorzaakte economische crisis biedt tevens een unieke kans om de wederopbouw beter aan te pakken («build back better»), waarbij, tegen de achtergrond van groen herstel, de nadruk ligt op duurzaamheid.»

Op pagina 9 van de mededeling lezen deze leden:

«Horizon Europa [bevat] belangrijke strategische oriëntatiepunten zoals klimaatactie, emissiereductie, de strijd tegen de aantasting van het milieu, de aanpak van verontreiniging en het stimuleren van een circulaire economie en een rechtvaardige transitie.»

Voorts lezen zij in de brief van de Minister-President van 3 maart 2021 aan de Tweede Kamer, waarin de term «*build back better*» werd gebruikt:

«In de internationale context staat het concept BBB al langer voor een gangbare benadering van crisisrespons na een (natuur)ramp, waarbij, naast herstel, maatschappelijke problemen aangepakt worden met het doel een veerkrachtige, en duurzame samenleving te creëren.»⁴

Naar aanleiding hiervan vragen de PVV-fractieleden of u kunt aangeven waarom de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie eenzijdig is toegespitst op de klimaatagenda en een nieuwe economische wereldorde (*build back better*), waarin het zwaartepunt ligt op groen herstel en duurzaamheid.

In Horizon Europa, het negende EU-kaderprogramma voor onderzoek en innovatie dat tot doel heeft om de Europese samenleving groener, digitaal en gezonder te maken, is klimaatverandering een belangrijk thema. Horizon Europa zoekt actieve samenwerking met internationale partners en onderzoeksprogramma's die de waarden en beginselen van de academische vrijheid, integriteit en institutionele autonomie delen.

³ COM(2021)252; zie voor de behandeling in de Eerste Kamer dossier E210015 op www.europa-poort.nl.

⁴ Kamerstukken II 2020/21, 33 625 / 25 295, nr. 327, p. 1.

Kunt u aangeven op welke wijze in Horizon Europa ruimte is voor wetenschappelijk onderzoek inzake scepsis over het Europese klimaatbeleid?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De Europese Commissie bespreekt op de pagina's 2 tot en met 5 de fundamentele waarden met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Kunt u een appreciatie geven van de genoemde fundamentele waarden? Onderschrijft u deze, zo vragen de **ChristenUnie**-fractieleden. Mist u bepaalde waarden? Of vindt u een of meer van de genoemde waarden niet van belang?

Hoe gaat u om met het gegeven dat in bepaalde landen in de EU een of meerdere van deze waarden onder druk staan? Deze leden wijzen daarbij onder andere op Hongarije. Wat betekent dit voor uw houding ten opzichte van deze totaalaanpak in relatie tot die landen waarin een of meerdere van deze waarden onder druk staan? Anders gevraagd, welke activiteiten onderneemt u om er zorg voor te dragen dat de genoemde fundamentele waarden door alle leden van de EU niet alleen beleden en onderschreven worden, maar ook in de praktijk vorm krijgen?

In het licht van de huidige ontwikkelingen op het gebied van de gezondheidszorg zou het programma *One Health approach* wel eens heel belangrijk kunnen worden. Zou u meer gedetailleerd kunnen aangeven wat de inzet is voor de vormgeving en uitwerking van dit programma?

De commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag voor het einde van het zomerreces van de Kamer.

Voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M.J. Verkerk

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 september 2021

Hierbij stuur ik u, mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, de antwoorden op de vragen van de leden van de PVV en CU over de Europese Commissiemededeling inzake de Mondiale Benadering van Onderzoek en Innovatie.

De vragen werden ingezonden op 12 juli 2021 met kenmerk 169573u.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
I.K. van Engelshoven

De antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden PVV en CU, mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, over de Europese Commissiemededeling inzake de Mondiale Benadering van Onderzoek en Innovatie met kenmerk 169573u d.d. 12 juli 2021.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De PVV-fractieleden lezen in de mededeling op pagina 8 het volgende:

«De COVID-19-pandemie heeft de wereld een belangrijke les geleerd die evenzeer op klimaatverandering, de biodiversiteitscrisis [...] moet worden toegepast [...]. De door de pandemie veroorzaakte economische crisis biedt tevens een unieke kans om de wederopbouw beter aan te pakken («build back better»), waarbij, tegen de achtergrond van groen herstel, de nadruk ligt op duurzaamheid.»

Op pagina 9 van de mededeling lezen deze leden:

«Horizon Europe [bevat] belangrijke strategische oriëntatiepunten zoals klimaatactie, emissiereductie, de strijd tegen de aantasting van het milieu, de aanpak van verontreiniging en het stimuleren van een circulaire economie en een rechtvaardige transitie.»

Voorts lezen zij in de brief van de Minister-President van 3 maart 2021 aan de Tweede Kamer, waarin de term «build back better» werd gebruikt: «In de internationale context staat het concept BBB al langer voor een gangbare benadering van crisisrespons na een (natuur)ramp, waarbij, naast herstel, maatschappelijke problemen aangepakt worden met het doel een veerkrachtige, en duurzame samenleving te creëren.»

Naar aanleiding hiervan vragen de PVV-fractieleden of u kunt aangeven waarom de totaalaanpak voor onderzoek en innovatie eenzijdig is toegespitst op de klimaatagenda en een nieuwe economische wereldorde (build back better), waarin het zwaartepunt ligt op groen herstel en duurzaamheid.

De commissiemededeling is niet eenzijdig toegespitst op de klimaatagenda en een nieuwe economische wereldorde. De commissiemededeling beschrijft een mondiale benadering van onderzoek en innovatie (O&I) in een veranderende wereld. Thema's die naast de klimaatagenda en een nieuwe economische wereldorde aan bod komen, zijn bijvoorbeeld de open en strategische autonomie van de EU, kennisveiligheid, mondiale gezondheidszorg, digitale innovaties en bilaterale en multilaterale samenwerkingen met prioritaire derde landen en regio's, zoals Afrika en Latijns-Amerika.

In Horizon Europa, het negende EU-kaderprogramma voor onderzoek en innovatie dat tot doel heeft om de Europese samenleving groener, digitaler en gezonder te maken, is klimaatverandering een belangrijk thema. Horizon Europa zoekt actieve samenwerking met internationale partners en onderzoeksprogramma's die de waarden en beginselen van de academische vrijheid, integriteit en institutionele autonomie delen. Kunt u aangeven op welke wijze in Horizon Europa ruimte is voor wetenschappelijk onderzoek inzake scepsis over het Europese klimaatbeleid?

In Horizon Europe zijn alle onderzoeksthema's mogelijk, dus in principe ook onderzoek inzake scepsis over het Europese klimaatbeleid, zolang de projectvoorstellen aan de voor Horizon Europe geldende selectiecriteria

excellentie en impact voldoen. Het programma biedt financieringsmogelijkheden voor zowel thematisch als vrij en ongebonden onderzoek.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de CU

De Europese Commissie bespreekt op de pagina's 2 tot en met 5 de fundamentele waarden met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Kunt u een appreciatie geven van de genoemde fundamentele waarden? Onderschrijft u deze, zo vragen de ChristenUnie-fractieleden. Mist u bepaalde waarden? Of vindt u een of meer van de genoemde waarden niet van belang?

De fundamentele waarden die op pagina 2 tot en met 5 van de mededeling genoemd worden, zijn als volgt: academische vrijheid, onderzoeksethiek en integriteit, gendergelijkheid, diversiteit en inclusie, open data en open science, gestandaardiseerd onderzoek, en empirisch onderbouwd beleid maken. Deze fundamentele waarden komen groten-deels overeen met het Nederlandse wetenschaps- en innovatiebeleid.

De genoemde fundamentele waarden en het belang van elk van deze waarden onderschrijf ik zeker. Deze waarden vormen een basis voor een democratische, inclusieve omgeving waar O&I kan floreren. Zoals in de Kamerbrief «Kenniseveiligheid hoger onderwijs en wetenschap»⁵ staat beschreven, komt een aantal van deze waarden in toenemende mate onder druk te staan. Juist daarom is het belangrijk deze integraal op te nemen in het beleid omtrent internationale wetenschappelijke samenwerking. In de context van deze mededeling mis ik geen fundamentele waarden.

Hoe gaat u om met het gegeven dat in bepaalde landen in de EU een of meerdere van deze waarden onder druk staan? Deze leden wijzen daarbij onder andere op Hongarije. Wat betekent dit voor uw houding ten opzichte van deze totaalaanpak in relatie tot die landen waarin een of meerdere van deze waarden onder druk staan? Anders gevraagd, welke activiteiten onderneemt u om er zorg voor te dragen dat de genoemde fundamentele waarden door alle leden van de EU niet alleen beleeden en onderschreven worden, maar ook in de praktijk vorm krijgen?

Het is belangrijk dat bij het aangaan van internationale O&I-samenwerking vanuit de EU, lidstaten zich houden aan de afgesproken fundamentele waarden, zoals deze in de mededeling staan vermeld. Deze waarden dienen door alle lidstaten onverkort gerespecteerd te worden. Daartoe dient het volledige EU-instrumentarium te worden ingezet, zowel de preventieve als ook de handhavende instrumenten. De rol van de Europese Commissie als hoeder van deze fundamentele waarden is daarbij cruciaal. De inbreukzaken die recent gestart zijn op het terrein van de Uniewaarden in Polen en Hongarije, laten zien dat de Europese Commissie haar rol in dat opzicht serieus neemt.

In het licht van de huidige ontwikkelingen op het gebied van de gezondheidszorg zou het programma One Health approach wel eens heel belangrijk kunnen worden. Zou u meer gedetailleerd kunnen aangeven wat de inzet is voor de vormgeving en uitwerking van dit programma?

De One Health approach is de benadering die erkent dat de humane gezondheid nauw verbonden is met de gezondheid van dier en milieu. Deze One Health approach wordt al toegepast op een aantal lopende onderzoekstrajecten, zoals Joint Programming Initiative on Antimicrobial

⁵ Kamerbrief «Kenniseveiligheid hoger onderwijs en wetenschap», d.d. 27 november 2020

Resistance (JPIAMR) of de One Health European Joint Programme (OneHealth EJP) onder het vorige Europese Kaderprogramma voor O&I, Horizon2020.

De One Health-aanpak staat ook centraal in de toekomstige Europese onderzoeks- en innovatieprogramma's. Bijvoorbeeld het One Health AMR-partnerschap onder Horizon Europe. Naar verwachting zal dit partnerschap in 2023–2024 van start gaan. Op dit moment wordt nog nagedacht over de precieze uitwerking. Nederland volgt dit op de voet.